

Záznam do kroniky obce SLOVENSKÉ PRAVNO
za rok 1991

Kronikárka: Ružena BOHAČÍKOVÁ
Počet strán: 12

1 9 9 1

Tento rok sa pre nás začal mrazivým počasím bez snehu a s mrazením po celom tele kvôli situácii v Perzskom zálive. Každý s napätím a so strachom sledoval v rozhlase a v televízii priebeh vojny. Našťastie sa to rýchlo skončilo. Neskončilo však stúpanie cien potravín, stavebného materiálu, nábytku a vôbec všetkého. Ťažko by sme našli nejaký druh tovaru, ktorého cena sa nazvýšila o 100 a viac percent.

Sociálne
pomery

Počet obyvateľov k 31.12.1991 je 973. Počas roka sa narodilo 10 chlapcov a 9 dievčat. K trvalému pobytu sa prihlásilo 32 ľudí a 15 sa odhlásili. Zomrelo 5 žien vo veku 94, 72, 85,82, 82 rokov a 7 mužov vo veku 85,59,82,79, 71, 79 a 53 rokov. 53 a 59-ročný muž zomreli na srdcový infarkt.

V tomto roku bola začatá 1 novostavba a žiadna nebola dokončená. V školskom roku 1990/91 študovali na vysokej škole 3 chlapci a 1 dievča.

ZPOZ

/Zbor pre
občianske
záležitosti/

Nové pomenovanie z minulého roku Komisia pre vzťah štátu a obce sa neujalo a opäť je to ZPOZ, čiže Zbor pre občianske záležitosti. Členovia ZPOZu v tomto roku vykonali 9 sobášnych obradov a na 3-krát uvítali do života 10 detí. V júni pozvali do sobášnej siene 70 a viacročných občanov, ktorí oslávili narodeniny v 1.polovici roka. Prihovorili sa im, poďakovali za statočnú prácu, zablahoželali a odovzdali kytice a darčeky. Ženský spevokol im zaspieval a dôchodcovia odchádzali veľmi spokojní. To isté pripravili v novembri pre jubilantov z 2.polroka.

Slávnostné prijatie v sobášnej sieni za účasti širokého príbuzenstva sa uskutočnilo v máji pre 90-ročnú Máriu Kukovú a v júli pre 90-ročnú Annu Baloghovú. Obidve staranky sú na svoj vek ešte čiperné.

4.marca bolo 21 bezpríspevkových darcov krvi po odbere

na transfúznej stanici v Martine prijatých v obradnej sie-
ni, kde im členovia ZPOZu poďakovali za humánnosť.

Voľby

23.marca sa konali voľby starostu našej obce. Voleb-
nou miestnosťou bola Sokolovňa, ktorá bola otvorená od 7.
do 18.hodiny. Na starostu obce kandidoval Dušan Blaško ako
nezávislý kandidát a Ing.Dalimil Žarnovický za Deľokratickú
stranu. V zozname bolo zapísaných 681 voličov a volieb sa
zúčastnilo 551 voličov. Platných hlasov bolo 545. Dušan
Blaško získal 496 hlasov a Dalimil Žarnovický 49. Starostom
obce sa stal Dušan Blaško.

27.marca o 18.hodine konalo sa v Sokolovni plenárne
zasadnutie obecného zastupiteľstva, na ktorom novozvolený
starosta zložil sľub. D. Blaško uvoľnil tak miesto poslanca,
takže z 13.miesta postúpila na 12. Danica Bročková. Stala
sa poslankyňou obce a zložila sľub do rúk starostu.

Starosta vystúpil s návrhom programu zveľaďovania
obce a prečítal rozpočet na rok 1991.

Činnosť
obecného
úradu

V zmysle zákona Slovenskej národnej rady zo dňa 27.
novembra 1990 obec vyberá od tohto roku miestne poplatky:
- za užívanie verejného priestranstva na predaj potravín
a iných výrobkov a pri poskytovaní služieb / napr. oprava
dáždnikov, brúsenie nožov / 10.-Kčs za 1 m² a deň a pri pre-
daji tabakových a alkoholických výrobkov 20.-Kčs
- za skládku paliva po 48 hodinách od zloženia 3.-Kčs za
1 m² a deň, za iné druhy materiálu po 3 dňoch od prevzatia
5.-Kčs,
- lokalizačný poplatok pre súkromných podnikateľov v obci
je 140.-Kčs za 1 m² a rok a Štátny majetok platí 90.-Kčs
za 1 m² a rok
- poplatok za psa staršieho ako 6 mesiacov je 60.-Kčs za

rok za ďalšieho psa toho istého majiteľa je poplatok 120.-Kčs za rok,

- poplatok z tanečných zábav, estrád, divadelných, kultúrnych a iných spoločenských akcií je 10% zo vstupného
- zábavné a kultúrne akcie poriadané študentmi stredných či vysokých škôl majú určený poplatok 5% zo vstupného
- poplatok zo vstupného sa neplatí pri športových akciách a kultúrnych akciách, z ktorých výnos je určený na charitatívne alebo verejno-prospešné účely
- poplatok z predaja alkoholických a tabakových výrobkov je 5% z predajnej ceny, ktorý je splatný vždy do 20.dňa nasledujúceho mesiaca.

Za vypožičanie hnutel'ného a nehnuteľného majetku obce stanovilo obecné zastupiteľstvo tieto poplatky:

- za užívanie Sokolovne pre spoločenské organizácie, strany a hnutia a pre našich občanov sa na jednu akciu v lete platí 300.-Kčs a v zime 400.-Kčs, cudzí občania a súkromní podnikatelia v letnom období platia 700.-Kčs a v zime 1 000.-Kčs. Poriadateľ je povinný po skončení akcie dať Sokolovňu do takého stavu, v akom ju prevzal,
- za použitie obradnej siene Domu smútku 45.-Kčs, za použitie chladiaceho zariadenia 21.-Kčs, za katafalk 100.-Kčs a za reprodukovanosť hudby 20.-Kčs, za prepožičanie 1 miesta na cintoríne na dobu 10 rokov 40.-Kčs,
- za požičanie miešačky na betón, výsuvného rebríka alebo trúbkového lešenia platí občan 10.-Kčs na deň,
- za vyhlásenie relácie v miestnom rozhlase platia naši občania a miestne organizácie vždy 10.-Kčs, cudzí občania a súkromní podnikatelia v pracovný deň 10.-Kčs a v sobotu a nedeľu 20.-Kčs, za zdravotné, kultúrne, či spoločensko-výchovné

relácie sa poplatok neplatí.

Obecný úrad v tomto roku za pomoci poslancov aj iných občanov vybuďoval betónový žlab okolo Sokolovne na zvod pvrchovej vody, časť plotu okolo Sokolovne, urobil náter strechy na spodnej časti domu smútku, tiež náter parapetných plechov a zvodných rúr, nátery autobusových zastáviok, stĺpov miestného osvetlenia a rozhlasu, pripravil dve miestnosti pre zriadenie pobočky Slovenskej štátnej sporiteľne, vybuďoval časť chodníka pri budove obecného úradu, zabezpečil výstavbu nového komína v učiteľskej šesťbytovke, za 14 680.-Kčs kúpil betónové kvetináče a umiestnil ich pozdĺž chodníka od samoobsluhy po autobusovú zastávku pri kúrii a hneď boli vysadené kvetmi. Obecný úrad kúpil v tomto roku za 29 690 Kčs kopírovací stroj Sharp a za 4 000.-Kčs znak Slovenskej republiky do obradnej siene.

Prevádzkárň

Prevádzkárň pri Obecnom úrade v tomto roku hospodárila zle, lebo pri koncoročnom bilancovaní nevykázala žiadny zisk. Hoci kúpila stroj na výrobu stavebných kvádrov, nedokázala ho využiť na zlepšenie svojej finančnej situácie.

Základná škola

Všetci žiaci 8.ročníka boli prijatí na stredné školy alebo na učilištia, takže nebolo potrebné zriaďovať 9.ročník. 2.septembra sa začal školský rok 1991/92 so 6 triedami na ročníkoch 1.-4.a s 8 triedami na ročníkoch 5.-8. Triedy majú malý počet žiakov a je už ťažké udržať paralelky. Počet žiakov našej základnej školy je 261, z toho je 138 dievčat. Zo Slovenského Pravna je 113 žiakov. Na škole učí 13 učiteliek, 4 učitelia, riaditeľ a jeho zástupkyňa. V družine mládeže pracuje 1 vychovávateľka v jednom oddelení, Na obedy do školskej jedálne chodí 38 detí z 1.-4.ročníka, 69 detí 5.-8.ročníka, 23 zamestnancov a 16 cudzích.

Podľa nariadenia Ministerstva školstva museli v júni

odstúpiť doterajší riaditeľ školy a jeho zástupkyňa, keďže boli vo funkcii viac ako 20 rokov a boli členmi Komunistickej strany Československa. Pedagogický zbor si v tajných voľbách za riaditeľa školy zvolil Jána Bođu a za jeho zástupkyňu Zdenku Zuskinovú. Svojich funkcií sa ujali 1. júla. Celé prázdniny a takmer celý september dvaja súkromníci z Dubového odstraňovali staré nátery okien a urobili nové hnedé. Škola teraz vyzerá lepšie.

Od septembra pravidelne raz týždenne vyučuje evanjelický a katolícky farár náboženstvo. V 1.-4.ročníku majú po jednom oddelení a v 5.-8.ročníku tiež po jednom oddelení.

Materská
škola

Materská škola mala začiatkom roka zapísaných 30 detí v 2 oddeleniach, ale po zvýšení stravného /z 5,40 na 9,90 Kčs na deň/ sa veľmi znížil počet detí, takže pravidelne navštevovalo materskú školu okolo 15 detí. Je to málo na 2 oddelenia a zrejme sa bude musieť zrušiť 1 oddelenie a tým pridať o prácu 2 učiteľky. V júni si zvolili novú riaditeľku. Je ňou doterajšia učiteľka Anna Jesenská.

Výchovno-vzdelávací režim v materskej škole je v súčasnosti voľnejší. Časový limit určený na jednotlivé činnosti sa prispôsobuje nálade a vytrvalosti detí, nestanovuje sa už presný rozvrh, ktorý bolo treba za každých okolností dodržiavať. Deťom voľnejší program vyhovuje oveľa viac a dosahujú aj lepšie výsledky. Pred Vianocami sa im napríklad veľmi páčil deň, keď so svojimi učiteľkami miesili naozajstné cesto, vykrajovali perníčky, piekli ich a pochutnávali si na nich.

Slovenský
zväz žien

Slovenský zväz žien v tomto roku nevyvíjal takmer žiadnu činnosť. Zaujal vyčkávaciu pozíciu v súvislosti so zmenami v našej spoločnosti. Nadriadeným orgánom miestnej organizácie Slovenského zväzu žien sa stala v tomto roku Demokratická únia žien Slovenska v Martine, ktorá je pokračovateľkou Okresného

výboru Slovenského zväzu žien. Členky našej organizácie sa rozhodli na schôdzi, že si ponechajú svoj pôvodný názov. Pri vyberaní členských príspevkov na tento rok sa 28 žien z organizácie odhlásilo, takže teraz je v nej 86 žien. V júni usporiadal výbor 1-dňový zájazd do Poľska za účelom nákupu, hlavne ošatenia. Mnoho žien pomohlo v lete pri organizovaní a priebehu Folklórnych slávností. Celoročné členské je aj v tomto roku 10.-Kčs, len s tým rozdielom, že nadriadenému orgánu v Martine sa odvádza len 20% /predtým 50%/ z členského.

Telocvičná jednota Od novembra tohto roku Telocvičná jednota v Slovenskom Pravne^{sa} vrátila k svojmu pôvodnému pomenovaniu Sokol. Niektorí členovia svoje členstvo neobnovili zaplatením členského, preto počet členov klesol na 75. V tomto roku kúpil Sokol ojazdený autobus za 120 000.-Kčs, ktoré mu požičal Obecný úrad v Slovenskom Pravne. 50 000.-Kčs plánujú dať na jeho opravu a potom chcú s ním podnikat' /zájazdy, odvozy/ a zarobiť na vrátenie pôžičky.

Československý Červený kríž /ČSČK/ Miestna organizácia ČSČK má 120 členov. Výbor zorganizoval vo februári 21 bezpríspevkových darcov krvi a 4.marca po odbere krvi pripravil pre nich pohostenie. V júli a v auguste zaistili zdravotné hliadky pri cyklistických pretekoch, ktoré viedli cez našu obec. V decembri zorganizovali autobusový zájazd do Poľska za účelom predvianočného nákupu.

Poľovnícke združenie Holý vrch Členovia poľovníckeho združenia Holý vrch sa aj v tomto roku dobre starali o zver. Kosili a sušili seno, aby v zime boli plné krmelce. Tohto roku ulovili vo svojom revíri 17 jeleňov, 23 jeleníc, 13 jelienčat, 7 srncov, 1 srnu, 2 srnčatá, 8 diviakov - kancov, 1 diviaticu, 18 diviakov - lanštiakov, 18 prasiat, 6 kačíc divých, 4 jazvece, 7 líšok, 6 túlavých mačiek a 4 túlavé psy.

Najsilnejšieho jeleňa ulovil Ján Páleš s bodovou hodnotou 197,07 b CIC, najsilnejšieho srnca Jozef Ličko s bodovou hodnotou 82,05 bodu CIC a najsilnejšieho diviaka Ondrej Timko s bodovou hodnotou 106,50 bodu CIC.

Semenársky
štátny
majetok

Semenársky štátny majetok Diviaky- hospodárstvo Slovenské Pravno v tomto roku dosiahlo zhruba rovnaké hospodárske výsledky, ako v roku predchádzajúcom, ale mali veľké ťažkosti s predajom produktov. Obilie na štátny nákup nik od nich nechcel prevziať, takže celá úroda, teda 250 vagónov pšenice a jačmeňa im zostala v sýpkach. Asi 300q sa im podarilo predat na-drobno po 250 Kčs za lq a až v januári 1992 predali do bývalého Sovietskeho zväzu 70 vagónov obilia po 220 Kčs za lq. Aj úroda zemiakov ostala v zemiakárni nepredaná, tiež nepredali trávové semená a mäso priemysel im dlhoval značnú čiastku, takže v decembri nemali peniaze na výplaty zamestnancov.

Postupne znížili počet dojníc o 200 kusov, lebo mliečkáreň nemala záujem o také množstvo mlieka. V septembri si otvorili vo svojich priestoroch predajňu mlieka, ktoré hneď po nadojení bez úpravy predávajú. Občania ho radi kupujú, lebo je lacnejšie viac, ako o 1 Kčs než v predajni Jednoty a je plnotučné. V októbri si otvorili svoju predajňu mäsa a mäsových výrobkov v prenajatých priestoroch Rohovského domu. V rámci šetrenia mzdových prostriedkov znížili počet technickohospodárskych pracovníkov o 4, v rastlinnej a živočíšnej výrobe o 10.

Kino
Žiar

V tomto roku bolo v kine odohraných 138 predstavení, a to 86 večerných, 49 detských a 3 školské. Okrem toho odpadlo 22 predstavení, lebo 6 * ^{krát} neprišiel objednaný film a 16-krát neprišli diváci. Kino je v hlbokkej ekonomickej kríze. Na jedno predstavenie pripadlo v tomto roku v priemere 24 návštevníkov a 139 Kčs tržby. Je to veľmi málo na zaplatenie požičovného,

elektriny a mzdy premietačovi a vedúcemu kina. Dôvody tohto neutešeného stavu sú nám známe - televízia, vysoké vstupné a v tomto roku ešte aj zlý prísun filmov zo Slovenskej požičovne, ktorá nemá peniaze na nákup nových filmov, preto ponúka filmy staré, premietané tu pred dvoma až troma rokmi. Kíno na dedine ekonomicky sebestačné už nikdy nebude, preto sú len dve možnosti. Buď ho dotovať z obecného rozpočtu, alebo ho ztvoriť a nechať obec bez tejto kultúrnej ustanovizne.

Miestne
kultúrne
stredisko

Od 1. januára 1991 pracuje vedúca Miestneho kultúrneho strediska 4 hodiny ako kancelárska síla na miestnom obecnom úrade a 4 hodiny sa venuje svojej pôvodnej činnosti. Pravidelne v pondelok má od 15. do 19. hodiny výpožičnú dobu v miestnej ľudovej knižnici. Tohto roku z 3 966 kníh si chodilo vypožičiavať 85 čitateľov, z ktorých 30 boli vo veku do 14 rokov. Vypožičali si 1 056 zväzkov beletrie a 131 naučných kníh.

Folklórne
slávnosti

Každoročne sa po Turčianskych slávnostiach folklóru v Martine koná stretnutie folklórnych súborov v niektorej obci okrese. Tohto roku bola na toto stretnutie určená naša obec. A tu sa v niekoľkých hlavách zrodila myšlienka usporiadať niečo veľkolepejšie, nové, užitočné a už začali prípravy na 1. folklórne slávnosti v Slovenskom Pravne. Miestom konania sa stalo tanečné kolo v objatí lesov s prekrásnym výhľadom na Veľkú Fatru, ako stvorené na spev a tanec. Koordinátorom a organizátorom celých príprav a priebehu slávností bola vedúca Miestneho kultúrneho strediska Božena Kubisová, starosta obce Dušan Blaško a pracovníčka obecného úradu Drahomíra Blašková.

Hneď na začiatku bolo treba upraviť tanečné kolo. Otesané brvná vsadili do svahu a urobili prírodné hľadisko. Všade vykosili trávu a odpratali domový odpad, ktorý žiaľ-bohu aj proti zákazu vyvážajú niektorí občania práve tu. Postavili stánky na predaj občerstvenia a pre prípad nepriaznivého počasia

plachtovinou nadstrešili miesta na sedenie pri stoloch. V bývalom Klube mladých inštalovali výstavu starých fotografií zo Slovenského Pravna pod názvom So zaprášeným objektívom. Bola to veľmi zaujímavá výstava. Fotografie boli zoradené do niekoľkých okruhov - svadby, práca, po práci, kultúrne a historické pamiatky, kostoly a budovy.

Takže po dôkladnej príprave "vypukli" 1.folklórne slávnosti 10.augusta 1991, teda v sobotu. Už v skorých ranných hodinách začal sa v 5 kotloch pri tanečnom kole variť guláš. Začiatok slávností bol stanovený na 15.hodinu, ale už o 14. hodine začali prichádzať hostia z jednotlivých obcí: Belá - Dulice, Krpeľany, Ratkovo, Sučany, Necpaly, Podhradie, Sklabiňa, Bystrička, Valča, Dubové, Blatnica, Liptovské Sliache, Chrenovec a súbor Turiec. Slávností sa zúčastnil aj režisér televízneho programu Svadba v Turci Ing.Viliam Gruska a 15 pracovníkov regionálneho kultúrneho strediska v Martine.

Všetci účastníci sa zhromaždili na námestí, vytvorili sprievod a ako živá pozvánka za spevu a tanca kráčali dedinou k tanečnému kolu, kde 1.folklórne slávnosti v Slovenskom Pravne otvoril starosta obce Dušan Blaško. Potom nasledoval kultúrny program. Hlavnú časť v ňom tvorilo vystúpenie miestnej folklórnej skupiny žien a mužov a veľmi milé vystúpenie detí materskej školy pod vedením učiteľky Jely Timkovej. Potom vystúpili postupne všetky prítomné folklórne skupiny. Vyše 1 000 divákov za prekrásneho popoludnia sledovalo túto nádhernú súhru tónov a pohybu. Starosta obce ukončil program a pozval všetkých do tanca. Známa dychovka z Dubového "Dubovčianka" vyhrávala až do bieleho rána.

Guláš sa vydaril, len ho mohlo byť aj viac. Varenie a podávanie gulášu mali na starosti členky Slovenského zvä-

zu žien. Vydali 165 porcií zdarma pre účinkujúcich a organizátorov. Ináč predávali porciu za 11.-Kčs. Predaj v stánkoch zaistovali členky Československého Červeného kríža, kde ponúkali víno, pivo, množstvo nealkoholických nápojov a nejaké sladkosti pre deti. Vstupné na podujatie pre dospelých bolo 15.- Kčs a pre deti zdarma.

Okolo celej akcie bolo veľa práce, ale okolo 90 ochotných občanov a členovia obecného zastupiteľstva pomáhalo organizátorom všetko zvládnuť a výsledok bol nad očakávanie. Maximálna spokojnosť po každej stránke. Ešte dlho sa o tom rozprávalo po okrese - vraj, ako to tí Pravňania všetko dobre pripravili, aký výborný guláš navarili, ako to všetko klapalo a podobne. Objednaný súkromník natáčal slávnosti na vedeozáznam, ktorý je uložený v dokumentácii ku kronike. Čistý zisk zo slávností 10 000.- Kčs putoval do obecnej pokladne.

Farský
úrad

Po odchode evanjelického farára Martina Bízika na dôchodok začiatkom roka, ostal farský úrad neobsadený. Kňazské povinnosti chodili striedavo plniť farári z Blatnice a Ivančinej. Až 3. októbra sa tu prístahoval kňaz Peter Paluga s manželkou a ročným dieťaťom. 8. decembra sa konala jeho inštalácia, teda slávnostné uvedenie kňaza do farského úradu, za ktorý je od toho dňa plne zodpovedný. Inštalácie sa zúčastnil biskup východného dištriktu ThDr. Július Filo, senior Ján Konvit, kňazi z okolitých farností a veľké množstvo veriacich.

Počas niekoľkých mesiacov Prevádzkáreň pri obecnom úrade urobila generálnu opravu farskej budovy, a to izoláciu obvodových múrov, nové vnútorné omietky, podlahy, kúpeľňu. Okresný stavebný podnik urobil novú elektroinštaláciu v obytnej budove a vo zvonici. Celé to stálo 170 000.- Kčs, ktoré boli ušetrené z milodarov veriacich.

Rôzne

V septembri bola vydražená miestna reštaurácia , prešla teda do súkromných rúk majiteľa Ing. Marcina z Martina. Personál si ponechal a po vymalovaní reštauráciu slávnostne otvoril. Celý prvý deň prevádzky čapovali tu pivo zdarma. M_alo to veľký ohlas.

Zdravotné stredisko slúži svojmu účelu zatiaľ bez problémov, až na to, že priestory lekárne, ktorá bola otvorená 15.januára tohto roku začali vlhnúť a znehodnotilo sa tým značné množstvo liekov, preto v septembri bola lekárňa zrušená.

V lete sa neznámy pachateľ dostal cez pivničné okienko do budovy **obecného úradu**, vylomil dvere na kancelárii a pátral zrejme po peniazoch. Žiadnu hotovosť nenašiel, len z vrečka saka vzal starostovi peňaženku s menším obnosom peňazí, doklady a kalkulačku.

Folklórny súbor Žien pod vedením Anny Hončovej sa 6-krát zúčastnil na rôznych miestach okresu na natáčaní televízneho programu pod názvom Láska v Turci. 7.septembra natáčali zábery v našom katolíckom kostole pri krstiteľnici.

Počasie a
príroda

Január bol studený, ale bez snehu. Teploty klesli až na -15 stupňov. Začiatkom februára bolo ešte -17, ale v druhom týždni sa zmiernili a nasnežilo zo 10 cm snehu. 24.februára sa oteplilo až na +10 stupňov . Bolo po zime, ohlásila sa jar. Marec bol už celý teplý a 4.apríla na komíne kaštieľa už sedí bocian biely /Ciconia ciconia/. Na druhý deň priletel ďalší, odleteli spolu a už sa nevrátili. Tohto roku hniezdo ostalo neobsadené.

Traja zamrznutí /13.,14.,15.máj/ sa ohlásili nižšími teplotami až prízemným mrazíkom, ale veľmi rýchlo sa zase oteplilo. Celé leto je horúce a suché. Teploty vystupujú neraz nad 30 stupňov a prší veľmi málo. Aj jeseň je teplá a suchá. 22.ok-

tóbra napadol prvý sneh. Jelenia ruja prebehla za slnečného
a ráno a večer aj mrazivého počasia. November a december svo-
jím počasím pripomínajú zimné mesiace a aj Vianoce sú krásne
biele.

Tento rok bol na hniezdenie chránených druhov vtáctva
veľmi zlý. Ani orol krikľavý /Aquila pomarina/, ani výr skal-
ný /Bubo bubo/ tu nehniedzili a sokol myšiar /Falco tinnuncu-
llus/ svoje minuloročné prvé hniezdenie v školskej záhrade
nezopakoval.

Zápis do kroniky schválený dňa 16. sep-
tembra 1992 na zasadnutí obecnej rady
v Slovenskom Pravne.

